

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

– вжиття ефективних заходів, якщо показники процентного ризику сягають їх критичного та/або граничного значення.

Отже, на основі проведеного аналізу можна сказати що протягом досліджуваного періоду АТ «Укрексімбанк» ефективно управляє своїм процентним ризиком, так як спостерігається значний рівномірний приріст активів та зобов'язань банку. Якщо аналізувати політику банку відносно процентних ризиків, то вона є поміркованою, виваженою і спрямованою на мінімізацію процентного ризику з одночасним нарощенням активів, зобов'язань та прибутковості банку. Потрібно відмітити, що банк виважено підходить до управління процентними ризиками, свідченням чого є високі показники роботи даного банку.

Для мінімізації процентних банківських ризиків АТ «Укрексімбанк» доцільно вживати заходів щодо: удосконалення системи попередження ризиків; розробки інструментів попередження ризиків; розширення та оптимізації портфеля банківських продуктів і послуг.

Список літературних джерел

1. Офіційний сайт АТ «Укрексімбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eximbank.ua>.

УДК 336.71

Н. Ю. ГЛАДИНЕЦЬ,
А. Є. ФЕЄР
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВ

Перспективи розвитку будь-якого банку значною мірою визначаються його фінансовою стійкістю та рівнем капіталізації. Адже фінансова стійкість та достатній за обсягом і належним чином збалансований банківський капітал дають змогу забезпечувати очікувану прибутковість, підтримку необхідного рівня ліквідності, довіру з боку учасників ринку тощо. З огляду на це, процеси адекватного нарощення обсягу, оптимізації структури та вдосконалення управління капіталом банків набули особливої актуальності.

Оцінка фінансової стійкості включає аналіз формування капіталу банку, оскільки саме він є своєрідним індикатором фінансової стійкості банку. Під час визначення рівня капіталізації банків потрібно, в першу чергу, звернути увагу на кількісні показники обсягу власного та статутного капіталу, який повинен забезпечувати відповідність достатньої

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

адекватності банківського капіталу та розміру сформованих ними активів. Водночас важливо запропонувати систему показників капіталу банків, яка б давала змогу виявляти проблеми на ранніх стадіях їх виникнення, оцінювати рівень капіталізації і прогнозувати тенденції розвитку. У результаті такого діагностування можна розробляти заходи щодо попередження та подолання кризових ситуацій, а також відновлення показників достатності капіталу.

Оцінювання капітальної бази банків доцільно здійснювати за допомогою індикаторів процесу капіталізації банків, які можна систематизувати за такими основними напрямками: оцінка обсягу капіталу банків; адекватність капіталу банків; ефективність використання ресурсів; залежність банківського капіталу від фінансових показників діяльності банку.

На прикладі одного з лідерів банківської системи – АТ «Укресімбанк», простежимо за особливостями формування капіталу банківськими установами. Статутний капітал АТ «Укресімбанк» станом на 01.01.2017 року становив 31008041 тисяч гривень, зрісши упродовж року на 9318999 тис. грн., а станом на 01.01.2018 року він становив вже 38730042 тисяч гривень, зрісши упродовж року на 7722001 тис. грн. (табл. 1).

Банк утримує і активно управляє власним капіталом для покриття ризиків, притаманних банківській діяльності. Достатність капіталу банку контролюється з використанням, серед іншого, нормативів встановлених НБУ. Першочерговими цілями управління капіталом Банку є забезпечення дотримання зовнішніх вимог до капіталу та утримання високих кредитних рейтингів і належних показників капіталу.

Таблиця 1

Динаміка власного капіталу АТ «Укресімбанк»

Найменування статті	Станом на 01.01.2016 р.	Станом на 01.01.2017 р.	Відхилення 2016/2015, тис. грн., +/-	Станом на 01.01.2018 р.	Відхилення 2017/2016, тис. грн., +/-
Статутний капітал	21689042	31008041	9318999	38730042	7722001
Резерв переоцінки	664823	725335	60512	282951	-442384
Непокритий збиток	-25577130	-26536036	-958906	635104	27171140
Резервні та інші фонди банку	162926	162926	0	-25747076	-25910002
Усього капітал	-3060339	5360266	8420605	14063947	8703681

Джерело: розраховано за даними [1]

Основною метою управління капіталом Банку є забезпечення дотримання зовнішніх вимог стосовно капіталу та утримання високих кредитних рейтингів і належних нормативів капіталу, необхідних для провадження діяльності.

У лютому 2017 року згідно з Постановою Кабінету міністрів України від 1 лютого 2017 року № 54 статутний капітал Банку було збільшено на 3022000 тис. грн. (у 2016 році – на 9318999 тис. грн.) шляхом випуску 2066975 (у 2016 році – на 6373970) додаткових акцій існуючої номінальної вартості 1462,04 гривень кожна із збереженням у власності держави 100 відсотків таких акцій. У березні 2017 року ці акції були зареєстровані.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Достатність капіталу Банку контролюється з використанням нормативів, встановлених НБУ та Базельською угодою щодо капіталу 1988 року. Дотримання банком нормативу достатності капіталу Банку наведено у таблиці 2. Значення нормативу достатності капіталу повинно становити не менше ніж 5% з 1 лютого 2016 року та досягти не менше ніж 7% з 1 січня 2018 року та не менше ніж 10% з 1 січня 2019 року. Протягом 2016 та 2017 років та станом на 31 грудня 2017 року Банк дотримувався зазначених вимог.

Таблиця 2

Норматив достатності капіталу АТ «Укресімбанк»

Показник	Станом на 01.01.2016 р.	Станом на 01.01.2017 р.
Основний капітал	1141141	3908734
Додатковий капітал, розрахований	8709529	4589478
Додатковий капітал, який враховується до розрахунку капіталу (обмежений сумою основного капіталу)	1141141	3908734
Усього капітал	2282282	7817468
Активи, зважені за ризиком	94789952	79030619
Норматив достатності капіталу	2,41%	9,89%

Джерело: розраховано за даними [1]

Регулятивний капітал включає капітал першого рівня (основний капітал), що складається з оплаченого зареєстрованого статутного капіталу, резервних фондів за вирахуванням очікуваних збитків, та капітал другого рівня (додатковий капітал), що складається з резервів за кредитними операціями найвищої категорії якості, резерву переоцінки активів, поточного прибутку, субординованого боргу та нерозподіленого прибутку.

За підсумками 2016 року АТ «Укресімбанк» отримав збиток у сумі 977306 тис. грн., проте вже у 2017 році банк зміг відновити прибутковість, наслідком чого став отриманий прибуток у розмірі 765495 тис. грн.

Основними коефіцієнтами, які можуть характеризувати фінансову стійкість банку, є: коефіцієнт надійності, коефіцієнт фінансового важеля, коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів, коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом та коефіцієнт мультиплікатора капіталу. На основі даних фінансової звітності АТ «Укресімбанк» здійснено розрахунок даних коефіцієнтів, що дозволило охарактеризувати фінансову стійкість досліджуваного банку.

Дані, наведені у таблиці 3 засвідчують, що коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів) за мінімально допустимого значення не менше 5,0% хоч і дещо знизився упродовж досліджуваного періоду, проте знаходився в рекомендованих межах. Це є свідченням того, що банк має високу забезпеченість власним капіталом а, отже, високу надійність.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Коефіцієнт фінансового важеля при максимально допустимому співвідношенні 1 до 20 станом на 01.01.2017 р. становив 1 до 35, а на 01.01.2018 р. – вже 1 до 45. Це свідчить про те, що банк активізував роботу щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку.

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів за оптимального значення не менше 10 % дещо знизився за аналізований період (з 0,42 до 0,41 або відповідно з 42% до 41%), однак підтверджує вагомість участі власного капіталу у формуванні активів АТ «Укресімбанк».

Дані таблиці 3 свідчать і про зростання показника захищеності власного капіталу. Упродовж досліджуваного періоду відбулося збільшення вкладення власного капіталу у активи – основні засоби і нематеріальні активи. Це підтверджується збільшенням відповідного коефіцієнта з 0,34 до 0,38.

Таблиця 3

Основні коефіцієнти фінансової стійкості АТ «Укресімбанк»

№	Назва показників	Умовні позначення	Станом на 01.01.		Оптимальне значення
			2017 р.	2018 р.	
1	Коефіцієнт надійності	Кн	0,74	0,69	Не менше 5%
2	Коефіцієнт «фінансового важеля»	Кфв	1 : 35	1 : 45	У межах 1 : 20
3	Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	Кук	0,42	0,41	Не менше 10%
4	Коефіцієнт захищеності власного капіталу	Кзк	0,34	0,38	×
5	Коефіцієнт захищеності дохідних активів власним капіталом	Кза	-0,30	-0,06	×
6	Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	Кмк	10,14	9,67	12,0-15,0

Джерело: розраховано за даними [1]

Упродовж досліджуваного періоду помітно також посилення захисту дохідних активів власним капіталом АТ «Укресімбанк». Так, якщо на початку 2017 р. цей коефіцієнт мав негативне значення (-0,30), то вже на кінець року він змінився до -0,06. Це свідчить про те, що розмір власного капіталу за мінусом недохідних активів не покривав на початок 2017 року дохідні активи. Проте, вже наприкінці 2017 року ситуація суттєво покращилася, на що вплинуло два фактори: зростання капіталу на 25% і скорочення недохідних активів на 23%.

Отже, за 2017 рік АТ «Укресімбанк» поліпшив менеджмент пасивів і активів, підвищивши забезпеченість власними коштами і скоротивши обсяг недохідних активів.

Що стосується коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який характеризує ступінь покриття активів акціонерним капіталом, то за оптимального співвідношення 12,0–15,0 разів він на початку 2017 р. становив 10,14, скоротившись на початок 2018 р. до 9,67 рази. Це свідчить про те, що, по-перше, темп зростання активів перевищує темп зростання

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

акціонерного капіталу і, по-друге, – про наявність тенденцій зниження використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу.

Отже, за винятком коефіцієнта мультиплікатора капіталу, розраховані показники фінансової стійкості АТ «Укрексімбанк», мають тенденцію до покращення, зокрема упродовж досліджуваного періоду спостерігалось зростання коефіцієнта надійності, участі власного капіталу у формуванні активів, захищеності власного капіталу, захищеності дохідних активів тощо.

Результати дослідження дають підстави зробити висновок, що АТ «Укрексімбанк» є достатньо фінансово стійким банком, достатньо забезпечений капіталом, що може захистити банк у майбутньому від ймовірних ризикованих втрат.

Список літературних джерел

1. Офіційний сайт АТ «Укрексімбанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eximbank.ua>.

УДК 336.71

**Н. Ю. ГЛАДИНЕЦЬ,
Е. І. ШКИРТА**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВ

Результати аналізу окремих фінансових показників, що характеризують фінансовий стан банку дозволяють стверджувати, що комерційні банки відчують проблеми з ліквідністю, особливо це стосується короткотермінової ліквідності. Із огляду на зазначене, а також на значимість рівня ліквідності у забезпеченні фінансової стійкості, банки мають здійснювати ефективне управління ліквідністю.

Метод показників ліквідності передбачає розрахунок комплексу показників, що сприяє аналізу потреб банку в ліквідних коштах та визначенню рівня забезпеченості банку останніми, а також точніше оцінити ризик незбалансованої ліквідності. Банки застосовують окремі коефіцієнти ліквідності, порівнюючи їх як із середньогалузевими значеннями, так і з нормативними. Центральні банки окремих країн також вдаються до даного методу з метою оцінки рівня ліквідності банківської системи. Зокрема, Національний банк України з метою оцінки рівня ліквідності рекомендує розраховувати норматив миттєвої ліквідності (Н4), норматив поточної ліквідності (Н5) та норматив короткотермінової ліквідності (Н6) [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>